

**UPA 2014/131: Kalaallit Nunaanni nunat allamiut pillugit inatsisip allannguutissaata
atuutilernissaanut aalajangersagaliornissaq pillugu Inatsisartut aalajangernissaat
pillugu siunnersuut (Nunamut isernissamut malittarisassat ataatsimoorussat
allassimangitsut (isernissamut malittarisassat) pillugit peqqussummik pilersitsinissaq,
paasisassarsiorluni suliaqarnerit assigisaallu pillugit maleruagassanik
aalajangersaanissamut pisinnaatitaaffiliinissaq.)**

pillugu

Inatsisinut Ataatsimiititaliap

ISUMALIUTISSIISSUTAA

Siunnersuutip aappassaaneerpeqarneranut saqqummiunneqartoq

Suliarinninnermini Inatsisinut Ataatsimiititaliap ukuninnga inuttaqarpoq:

Inatsisartunut ilaasortaq Anders Olsen, Siumut, Siulittaasoq

Inatsisartunut ilaasortaq Kristian Jeremiassen, Siumut, Siulittaasup tullia

Inatsisartunut ilaasortaq Ane Hansen, Inuit Ataqtigiit

Inatsisartunut ilaasortaq Naaja Nathanielsen, Inuit Ataqtigiit, ataatsimiititaliami sinniisoq

Inatsisartunut ilaasortaq Ruth Heilmann, Siumut, ataatsimiititaliami sinniisoq

1. Siunnersuutip imarisai pingaarnerit

Peqqussutissatut missingiutip imaraa nunami allamiut pillugit inatsisip¹ Kalaallit Nunaannut
atuuttup allannguutissaanut siunnersuut, tamanna pissalluni nunani allamiut pillugit danskit
inatsisaannut² allannguutip ilaannakortumik atuutilersinneqarneratigut.

Siunnersuut pingasunik pingaarnertut immikkoortoqarpoq:

1) Visumit pillugit paasissutissanik katersivik ataatsimoorussaq (VIS), Schengenimi
suleqatigiinnerup ilagisaa, pillugu EU-mi peqqussummi aalajangersakkat Kalaallit

¹ Nunami allamiut pillugit inatsit nr. 150, 23. februar 2001-imeersoq kunngip peqqussutaatigut Kalaallit
Nunaannut atortuulersinneqartoq.

² Nunani allamiut pillugit inatsisip allannguutaa pillugu inatsit nr. 1511, 27. december 2009-meersoq
(Kinaassutisimik allagartat (visa) pillugit ataatsimoorussatut allakkiaq pillugu peqqussutip atortinneqalernissaa,
ilinniagaqarnikkut iliuutsit il.il. pillugit malittarisassiornissamut piginnaatitsinissaq).

Nunaannut atortuulersinneqarput. EU-p peqqussutaani siunissami allannguutaajumaartut, nunani allamiut pillugit inatsimmi aalajangersakkanik allannguinnissaq piunasaqaataangippat, ingerlaannartumik Kalaallit Nunaannut atuutilertassapput. Visumimik qinnuteqartup inuaasa ipaat assingalu VIS-imi paasissutissanut ilaanissaat EU-mi peqqussummi aalajangersagaammat, tamatuma peqatigisaanik nunani allamiut Kalaallit Nunaannut visumimik qinnuteqartut assiisa inuaasalu ipaasa ilanngullugit nalunaarsorneqarnissaat pillugu inatsisinik atortitsinermut ministerip maleruagassanik aalajangersaasinnaaneranut piginnaatitsissummik peqqussutissatut missingiummi ilanngussisoqarpoq.

- 2) Europolip naalagaaffinnilu EU-mi ilaasortaasuni pisortat peqqarniitsuliuutaasinnaasunik iliuutsinillu imaannaangitsunik allanik pillagaassutaasinnaasunik pinaveersaartitsinermut, qulaajaaffiginninnermut paasiniaanermullu akisussaasuusut visumit pillugit paasissutissaasivimmi (VIS) ujarlersinnaanerannik Rådip aalajangiinera Kalaallit Nunaannut atortuulissaaq.
- 3) Visuminik qinnuteqaatinik suliaqarnermut ataatsimoorussamik maleruagassaqaarnissamik EU-p peqqussutaani aalajangersakkat Kalaallit Nunaannut atortuulissapput. EU-p peqqussutaani siunissami allannguutaajumaartut, nunani allamiut pillugit inatsimmi aalajangersakkanik allannguinnissaq piunasaqaataangippat, ingerlaannartumik Kalaallit Nunaannut atuutilertassapput.

Siunnersuummi pingaarnertut immikkoortut taakku pingasut matuma ataani immikkoortuni 4-miit 6-imut erseqqinnerusumik sammineqarput.

2. Tusarniaaneq ilassutitullu tunuliaqutitut atortussat:

Peqqussutissatut missingiutip aalajangiiffigisassatut siunnersuummut ilanngussatut ilanngunneqarsimanginnera, akerlianilli - kukkunerusorinartumik – peqqussutissatut missingiutip eqikkarneqarnera ilanngunneqarsimammat Inatsisinut Ataatsimiititaliap maluginiarpaa. Taamaattumik peqqussutissatut missingiut isumaliutissiissummut uunga ilanngunneqarpoq (Ilanngussaq 1).

Kiisalu siunnersuut 2013-imi 9. augustimiit 16. septemberimut oqartussaasunut, suliffeqarfinnut kattuffinnullu ukununga tusarniaassutigineqarsimasoq Inatsisinut Ataatsimiititaliap maluginiarpaa: GA, SIK, Nusuka, Kanukoka, Air Greenland, Mitteqarfiit kiisalu Nunanut Allanut Pisortaqarfik. Tamatuma saniatigut piffissami tassani siunnersuut Naalakkersuisut tusarniaanermut nittartagaannut ilineqarsimavoq.

Taamaallaat KANUKOKA-mit, siunnersuutip kommuninut allaffissornikkut aningaasaqarnikkullu kinguneqannginnissaanik naliliisumit taamaammallu siunnersuummut oqaaseqaateqanngitsumit, tusarniaanermut akissummik Naalakkersuisut tigusaqarput.

3. Tunuliaqutaq

3.1. Tunuliaqutaq: Schengenimi suleqatigiinneq Kalaallilu Nunaat

Schengenimi suleqatigiinneq³ tassaavoq nunat ataatsimoorussamik killeqarfiini inunnik misissuisarnerup atorunnaarsinnissaa aamma Schengenimi avammut killeqarfinnik aqqusaartunut maleruagassanik ataatsimoorussanik aammalu innuttaasunut nunanit allaneersunut visumit pillugit maleruagassanik assigiinnik aalajangersaanissaq siunertaralugit Europami nunat assigiinngitsut akornanni suleqatigiinneq. Unioqutitsisumik nunasisarnerup killeqarfiillu akimorlugit pinerluttarnerit akiorneqarneri tamatuma saniatigut nunat pineqartut (Schengenimi nunat) suleqatigiissutigaa.

EU-mi nunat katillugit 22-it kiisalu Norge, Island, Schweiz Liechtensteinilu suleqatigiinnermut peqataapput.

Aallaqqaammut nunat EU-mi ilaasut akornanni suleqatigiinneq, EU-mi isumaqatigiissutikkut sinaakkusiussat avataatigut ingerlanneqarsimavoq. Amsterdamimili isumaqatigiissut 1. maj 1999⁴-imi atortuulersinneqarmat Schengenimi maleruagassat EU-mi suleqatigiinnermut ilaatinneqalerput.

Danmark, Finland Sverigilu 1996-imi Schengenimi isumaqatigiissummut⁵ ilanngunnissamik isumaqatigiissusiorlutik atsiorput. Tamatumalu peqatigisaanik Schengenimi nunanut tunngatillugu suleqatigiinnissaq pillugu Norge Islandilu (nunat EU-mut ilaasortaanngitsut) isumaqatigiissummik atsiuipput.

Schengenimi isumaqatigiissummut Danmarkip ilanngunneranik isumaqatigiissummi artikel 5, imm. 1-imi allassimavoq isumaqatigiissummi aalajangersakkat Kalaallit Nunaannut Savalimmiunullu atuutinngitsut.

Taamaattorli inunnik Kalaallit Nunaata/Savalimmiut aamma nunat Schengenimi isumaqatigiissummut ilanngussimasut kiisalu Islandimut Norgemullu isumaqatigiissummut ilaasut akornanni angalasunik misissuisoqannginnissaa artikel 5, imm. 2-mi aalajangersarneqarpoq.

³ Luxembourgemi illoqarfik 1985-imi isumaqatigiissummik atsioqatigiiffiusoq Schengen, Schengenimi suleqatigiinnermut atsiunneqarsimavoq.

⁴ Ilanngussakkut Den Europæiske unionip pilersinneqarneranut isumaqatigiissummut kiisalu Europæiske Fællesskabip pilersinneqarneranut isumaqatigiissummut tapiliussakkut tamanna naammassineqarpoq.

⁵ Folketingip inatsisikkut nr. 418, 10. juni 1997-imeersukkut Danmarkki sinnerlugu atortuulersitsinissamik isumaqatigiinniarsinnaanermut danskit naalakkersuisui piginnaatippai, tamatuma kingorna ulloq 23. september 1997 atortuulersitsineq pivoq.

Nunat avannarliit akornanni pasit pillugit suleqatigiinnermut sinaakkusiussat iluini angalasarnermut aaqqissuussinnermut Kalaallit Nunaat Savalimmiullu ilaammata aalajangersagaq ilanngunneqarpoq. Aaqqissuussineq taanna malillugu nunani avannarlerni innuttaasut pasimik nassataqaratik killeqarfinnilu nakkutilliisunit misissorneqaratik nunat avannarliit akornanni angalasinnaapput. Innuttaasut allat nunanit avannarlerneersuunngitsut aamma nunat killeqarfiisa akuerisaasut akornanni killeqarfinni nakkutilliisunit misissorneqaratik nunat avannarliit akornanni aamma angalasinnaapput, innuttaasulli taakku pasimik angalanermiluunniit kinaassutsimut uppersaammik allamik akuerisaasumik nassataqassapput.

Nunanit Schengenimi isumaqatigiisummut kiisalu suleqatigiinnissaq pillugu Islandimut Norgemullu isumaqatigiisummut ilaanngitsunit Kalaallit Nunaannut Savalimmiunullu angalasut sunniuteqartumik nakkutilliivigineqarnissaannik inatsisitigut tunngavissinissaq Kalaallit Nunaata Savalimmiullu immikkut aaqqissuussivigineqarneranni tunngavissaatinneqarpoq.

Tunngavissaatinneqartoq taanna inaarutaasumik atsioqatigiisummut (ilanngunnermut uppersaammut), danskit ilanngunnerannut isumaqatigiisummut atatinneqartumut ilanngunneqarpoq.

Sunniutilimmik nakkutilliinissamik piumasqaammut ilaatigut ilaavoq Schengenimi paasissutissanik katersuiffiup (SIS) atorneqarnissaa. Tunngavissaatitatut piumasqaat taanna inaarutaasumik atsioqatigiisummi taaneqartumi aamma allassimavoq. Schengenimi paasissutissanik katersuiffik (SIS) ataatsimoorussamik paasissutissanik katersuiffiuvoq nunat killeqarfiini nakkutilliinnermut, nunani ataasiakkaani politiinit killeqarfinnilu nakkutilliisunit kiisalu nunami allamiut pillugit inatsisinut tunngasumik allaffissornermi atorneqartoq. Schengenimi paasissutissanik katersuiffiup (SIS) qarasaasiakkut ujaasissutit aqutigalugit oqartussat, Schengenimi nunanit taamak suliaqarnissamat toqqarneqarsimasut inunnik tigussaasunillu nalunaarutiginninnissaannut periarfissippai. Schengenimi paasissutissanik katersuiffik (SIS) pillugu aalajangersakkat Schengenimi isumaqatigiisummi immikkoortoq IV-miipput (artikel 92-119).

Nunat peqataasut killeqarfiini inunnik nakkutilliinerup atorunnaarsinneqarnera pillugu Schengenimi isumaqatigiisummi⁶ aalajangersagaq Danmarkimi nunami allamiut pillugit inatsisip allanngortinneqarneratigut⁷ atortuulersinneqarpoq.

⁶ Schengenimi isumaqatigiisummi artikel 2.

⁷ Inatsit nr. 410, 10. juni 1997-imeersumi § 38.

Schengenimi isumaqatigiisummi⁸ avammut killeqarfinni⁹ sunniutilimmik nakkutilliinermut aalajangersakkanut tamanna aamma atuuppoq.

Kiisalu inuit EU-mi Norgemi Islandimiluunniit innutaassuseqanngitsut nunat schengenimut ilaasortaasut avammut killeqarfiisigut isersinnaanissaannut piumasaqaatit nalinginnaasumik naammassineqarsimasussat pillugit Schengenimi isumaqatigiisummi aalajangersakkat nunami allamiut pillugit inatsisip taaneqartutut allanngortinneratigut¹⁰ atortuulersinneqarput.

Kalaallit Nunaannut tunngatillugu nunami allamiut pillugit inatsisip Kalaallit Nunaannut atortuulersinnissaa 2000-imi ukiakkut ataatsimiinnermi Inatsisartunit akuersissutigineqarpoq. Inatsit peqqussutikkut nr. 150-ikkut, 23. februar 2001-imeersukkut Kalaallit Nunaannut atortuulersinneqarpoq.

Schengenimi paasissutissanik katersuiffik pillugu Schengenimi isumaqatigiisutip immikkoortuani IV-mi aalajangersakkat Danmarkip ilanngunneranut inatsimmi¹¹ § 2, imm. 1-ikkut atuutsilersinneqarput.

Ilanngunnermik inatsit Kalaallit Nunaannut atuutinngilaq, taamaattorli inatsimmi §2, Schengenimi paasissutissanik katersuiffimmum tunngassutilik kunngip peqqussutaatigut 2001¹²-imi Kalaallit Nunaannut atortuulersinneqarpoq.

Ilanngunnermik inatsimmi § 2, Schengenimi paasissutissanik katersuiffimmum tunngassutilik tamatuma kingorna marloriarluni allanngortinneqarpoq: Inatsisikkut nr. 448, 9. juni 2004¹³-meersukkut kiisalu inatsisikkut nr. 521, 6. juni 2007¹⁴-imeersukkut. Suna pissutiginerlugu inatsimmut 2004-meersumut Kalaallit Nunaata ilanngunneqarnissaa qinnutigineqarsimangilaq. Akerlianilli 2008-mi ukiakkut ataatsimiinnermi inatsisip 2007-

⁸ Schengenimi isumaqatigiisummi artikel 6.

⁹ Inatsit nr. 410, 10 juni 1997-imeersumi § 38, imm. 1.

¹⁰ Inatsit nr. 410, 10. juni 1997-imeersumi § 28.

¹¹ Inatsit nr. 418, 10. juni 1997-imeersuq.

¹² Naalagaaffiit Schengenimi isumaqatigiisutaannut Danmarkip ilanngunneranik inatsisip Kalaallit Nunaannut atortuulersinneqarnissaanik peqqussut nr. 180, 21. marts 2001-imeersuq.

¹³ Rådimi aalajangersagaanik inatsit tunuliaqutaqarpoq (24. februar 2005-imeersuq) kiisalu ilaatigut ajutumeeriniartarnernik akiuiniarnermut atatillugu Schengenimi paasissutissanik katersuiffimmum (SIS) iliuusissanik nutaanik atugaqalernerimut peqqussut (29. april 2004-meersuq).

¹⁴ Rådip aalajangersagaata Schengenimilu paasissutissanik katersuiffiup ineriartorteqqinneqarnerani (SIS II) alloriarnerup tulluup atuutsilersineqarneranut ingerlanneqalerneranullu peqqussutip Danmarkimut atuuttuulernerini inatsisip nassataraa. Schengenimi paasissutissanik katersuiffiup atuuttup teknikkikkut pisoqalisutut nalilerneqarnera, siunissamilu europami politeeqarnikkut suleqatigiinnerup annertusarneqarnerani pisariaqartinneqartoq naaportorlugu naammattumik piginnaasaqartutut isigineqannginnera, SIS II-mik pilersitsinermut ingammik patsisaavoq, tassani aamma Naalagaaffiit EU-mut ilaasortat nutaat suleqatiginerini.

imeersup¹⁵ Kalaallit Nunaannut atortuulersinnissaa Inatsisartunit akuersissutigineqarpoq. Tamatumali kingorna inatsit 2007-imeersoq Kalaallit Nunaannut atortuulersinneqarsimanersoq Inatsisinut Ataatsimiititaliamit paasineqanngilaq. Inatsisip 2007-imeersup Kalaallit Nunaannut atortuulersinneqarneranik peqqussut Statsministeriap Kalaallit Nunaannut inatsisinik nalunaarsuiffianut ilanngunneqarsimasorinanngilaq.

3.2. Tunuliaqutaq: Siunnersuut

Nunami allamiut pillugit inatsisip¹⁶ allanngortinneqarnissaanik siunnersuut Folketingimit maj 2008 akuersissutigineqarpoq. Ilaatigut visumit pillugit paasissutissanik katersuiffimmik ataatsimoorussamik pilersitsinissaq pillugu (VIS) aammalu nunat Schengenimut ilaasortat akornanni visat pillugit paasissutissanik paarlaateqatigiissinnaanermut EU-mi peqqussutissatut siunnersuut ilaatigullu Europolip nunallu EU-mut ilaasortaasut politiivisa isortortumillu paasiniaasartuisa VIS-ikkut paasissutissanik ujarlersinnaanissaat pillugu råðip aalajangiiffigisassaatur siunnersuut inatsisikkut piviusunngortinneqarput.

Kiisalu VIS-ip¹⁷ atortuutilersinneqarnissaa siunertaralugu aallartitaqarfinni, konsuleqarfinni allanilu visuminik suliaqarnermi suleriaatsinut ataatsimoorussamik ilitersuutit allanngortinneqarnissaannut EU-mi peqqussutissatut siunnersuut aamma inatsisikkut piviusunngortinneqarpoq.

Siullermeerlutik visumimik qinnuteqartut tamarmik assingisa inuaasalu ipaasa naqinnerisa VIS-imut immiunneqarnissaat siunertaralugu Danmarkimi pisortat taakkuninnga nalunaarsuisussaataalernerat kiisalu visumimut qinnuteqaammik suliaqarnermut atatillugu qinnuteqartup kinaassusia aalajangiunniarlugu, siusinnerusukkut qinnuteqaataasimasinnaasoq pillugu paasissutissanik aallernermit qinnuteqaammullu nutaamut tunngatillugu paasissutissanik immiussinermit oqartussat VIS-imik atuinissaat inatsisip ilaatigut nassataraa.

Inatsit Kalaallit Nunaannut atuutinngilaq, taamaattorli kunngip peqqussutaatigut Kalaallit Nunaannut atortuutilersinneqarsinnaalluni, taamali pisoqanngisaannarpoq.

Tassami nunami allamiut pillugit inatsisip allanngortinneqarneranik inatsisissatut siunnersuut¹⁸ alla Folketingimit december 2009-mi akuersissutigineqarmat. Visuminik

¹⁵ UKA 2008/153.

¹⁶ Nunami allamiut pillugit inatsisip allanngortinneqarnera pillugu inatsit nr. 431, 1. juni 2008-meersoq.

¹⁷ Piffissami inatsisissatut siunnersuuttip saqqummiunneqarnerata nalaani suli visuminik suliaqarnermi suleriaatsinut aallartitaqarfinni konsuleqarfinni allanilu malittarisassanik ataatsimoorussanik ilitersuutit allanngortinneqarnissaannut EU-mi peqqussutissamut siunnersuuttip Europaparlamentip Rådillu akornanni isumaqatigiinniutigineqarnera ingerlavoq.

¹⁸ Nunami allamiut pillugit inatsisip allanngortinneqarnera pillugu inatsit nr. 1511, 27. december 2009-meersoq.

qinnuteqaatinik suliaqartarnermut (visum-kodeks) maleruagassat ataatsimoorussassat pillugit EU-p peqqussutaanik atuutilersitsinissamik aalajangersakkanik inatsit imaqarpoq.

Visumimik tunniussisarnermi piumasaqaatit suliarinneriaatsillu pillugit Schengenimi maleruagassat atuuttut tamarmik visum-kodeksi pillugu peqqussutikkut ataatsimut malittarisassiuunneqarput. Taamaaliornikkut malittarisassat siusinnerusukkut atuuttut tamannalu pillugu maleruagassat atorunnaarsinneqarput; taamaalilluni aamma aallartitaqarfinnut ilitersuusiata ataatsimoorussat.

Inatsimmik ilusilersuineramik pissuteqartumik 2008-mi nunami allamiut pillugit inatsimmik allannguinermi visumit pillugit paasissutissanik katersuiffik (VIS) nunallu Schengenimut ilaasortat akunnerminni visat pillugit paasissutissanik paarlaateqatigiittarnerat pillugit aalajangersakkat ingerlateqqinneqarnerat ilaatigullu Europolip nunallu EU-mut ilaasortaasut politiivisa isortortumillu paasiniaasartuisa VIS-ikkut paasissutissanik ujarlersinnaanerannut råðip aalajangiiffigisassaatus siunnersuut inatsisissatut siunnersuutip imarai.

Inatsit aamma aalajangersakkanik Schengenimi suleqatigiinnermut attuumassuteqanngitsunik imaqarpoq, tassunga ilanngullugu ilinniartut nunani allamiut ilinniagaqarnerminnik ingerlatsinerat pillugu maleruagassiornissamut piginnaatitsissut.

Aalajangiiffigisassatut siunnersuut Inatsisartunit maanna isummerfigineqartussaq 2009-mi inatsimmik allannguinerup ilaata Kalaallit Nunaannut atortuulersinneqarnissaanut tunngavoq, tassalu Schengenimi suleqatigiinnermut tunuliaqutaasoq. Inatsimmi aalajangersakkat allat, tassunga ilanngullugu ilinniartut nunani allamiut ilinniagaqarnerminnik ingerlatsinerat pillugu maleruagassiornissamut piginnaatitsissut, Kalaallit Nunaannut atortuulersinneqartussatut siunnersuutigineqanngillat.

4. Visumit pillugit paasissutissanik katersuiffik

Schengenimi suleqatigiinnerup ilaa visumit pillugit paasissutissanik katersuiffik ataatsimoorussaq (VIS) pillugu EU-mi peqqussummi aalajangersakkat Kalaallit Nunaannut atortuulersinneqarnerat oqaatigineqareersutut siunnersuutip nassatarissavaa.

4.1. Siunertaq

Visumit pillugit paasissutissanik katersuiffiup siunertaa (Matuma kingorna: VIS):

- a) Naalagaaffiit Schengenimut ilaasortaasut akornanni visuminik qinnuteqaatinut taakkuninngalu aalajangiiniarnernut tunngatillugu paasissutissanik paarlaasseqatigiittarnerup oqilisaavigineqarnissaa.
- b) ”Visuminik niuffateqarnerup” (tassa qinnuteqartup Schengenip iluani nunat arlaanni visumimik qinnuteqaamminut itigartitaasup nunami allami misiliisinnaanerata) pinaveersimatinnissaa

- c) Visumimut qinnuteqarnermi pappiaqqanik kinaassutsimut uppernarsaatinik eqqunngitsunik atuisinnaanerup pinaveersaartinnissaa aammalu avammut killeqarfinni nakkutilliinerup kiisalu naalagaaffiit ilaasortaasut ataasiakkaat iluini nakkutilliinerup ajornannginnerulersinnissaat.
- d) Nunani allamiut visumeqarlutik nunamut isersimasut nunamili Schengenimut ilaasortaasumi pineqartumiinnissamut piginnaatitaaffeerussimasut taamaattumillu anisitaasussat kinaassusersinissaasa ajornannginnerulernissaat.
- e) Nunat Schengenimut ilaasortat ataasiakkaat iluminni sillimaniarnissaannut ajoqusiinnaasunik pinaveersaartitsinissamut tapersiinissaq.

4.2. Paasissutissanik VIS-imut immiussisarneq

Oqartussaasoq visuminik tunniussisartoq visumimut qinnuteqaammik tigusaqaruni qinnuteqaat pillugu suliamik VIS-imi pilersitsissaaq, tamatumalu peqatigisaanik nunat Schengenimut ilaasortaasut arlaanni qinnuteqartoq pineqartoq visumimik qinnuteqartutut nalunaarsorneqarsimanersoq misissussallugu.

Qinnuteqaat pillugu suliami ilaatigut qinnuteqartup aqqa, sumiuussusia angalanerullu siunertaa nalunaarneqassapput. Kiisalu assinga inuaasalu ipaasa naqinneri immiunneqassapput.

Qinnuteqartoq itigartinneqartutut nalunaarneqarpat paasissutissat allat arlallit aamma nalunaarsorneqassapput, tassunga ilaatigut ilanngullugit qinnuteqaatip itigartitsissutigineqarneranut pissutaasoq pillugu paasissutissat. Tamanna aamma visumi atorunnaarsinneqarpat/arsaarinnissutigineqarpat imaluunniit atuuffia sivitsorneqarpat sivikillineqarpalluunniit atuuppoq.

4.3. Oqartussat allat VIS-imi paasissutissanik pissarsisinnaanerat

Oqartussat visumit pillugit suliani aalajangiisinnaatitaasut saniatigut oqartussat allat assigiinngitsut aamma VIS-imi paasissutissanik ujarlersinnaapput.

Oqartussaasut nunat Schengenimut ilaasortaasut avammut killeqarfiini kiisalu nunat ilaasortaasut ataasiakkaat iluini misissuisinnaatitaasut visumip mærkatiata normua atorlugu aammalu visumimik piginnittup inuaasa ipaasa naqinneri ilanngullugit VIS-imi paasiniaallutik misissuisinnaatitaanerit immikkut taaneqarsinnaavoq. Oqartussalli taakku visumip eqqortuunera nunamulluunniit pineqartumut isersinnaanermut piumasqaataasut eqquutsinneqarsimanerat paasinialugu, inuup kinaassusianik uppernarsaanissaq taamaallaat siunertaralugu paasissutissanik ujartuisinnaatitaapput.

Tamatuma saniatigut nunap Schengenimut ilaasortaasup nunani allamiunut tunngassuteqartunut oqartussaasui visumimik piginnittup inuaasa ipaasa naqinnerinik VIS-imi

ujarlarsinnaatitaapput. Unioqqutitsisumik nunasisut kinaassusersinissaat siunertaralugu taamaallaat oqartussat taakku taamak ujasisinnaapput.

4.4. Paasissutissanik allannguuteqartitsineq (paaaneq ilanngullugu)

Paasissutissaq ikkunneqarsimasoq taamaallaat nunamit Schengenimut ilaasortaasumit VIS-imut ikkussisimasumit allanngortinneqarsinnaallunilu paaarneqarsinnaavoq.

Taamaattorli qinnuteqaat pillugu suliaq ukiunik tallimanik sivisunerunngitsumik VIS-imiitineqassaaq. Tamatuma kingorna isummaminik peerneqassaaq.

Nuna Schengenimut ilaasortaq VIS-imi paasissutissat eqqortuunngitsut pasitsaatissallugu tunngavissaqarsoriguni, tamanna piaartumik nunamut Schengenimut ilaasortamut paasissutissamik pineqartumik VIS-imut nalunaarsuisimasumut nalunaarutigissavaa. Tamatuma kingorna nunap Schengenimut ilaasortap paasissutissanik pineqartunik VIS-imut nalunaarsuisimasup paasissutissat eqortuuneri misissussallugit aammalu eqqortuunngippata iluarsinissaat peernissaalluunniit pisussaaffigaa.

4.5. Paasissutissanik isumannaallisaaneq (Datasikkerhed)

EU-p paasissutissanik inunnut tunngassuteqartunik suliaqarnermi malittarisassiaa VIS pillugu peqqussut malillugu nunat Schengenimut ilaasortat akornanni paasissutissanik inunnut tunngassuteqartunik suliaqarnermi atorneqassapput (Persondatadirektivet). Paasissutissanik inunnut tunngassuteqartunik suliaqarnermut malittarisassaq inunnut paasissutissat pillugit inatsisiliornikkut (persondatalov) danskit inatsisaanni piviusunngortinneqarpoq.

4.6. Inuit nalunaarsugaasut pisinnaatitaaffii

Visumimik qinnuteqartut paasissutissanik arlaqartunik piumasaqaateqarsinnaapput, tassunga ilanngullugu makkuninnga:

- Visumimik qinnuteqaammik suliaqarnermut atatillugu VIS-imut paasissutissanik katersinerup pinngitsoorani piumasaqaataaneramik paasitinneqarnissaq.
- Paasissutissanik katersinerup siunertaa kiisalu paasissutissat nalunaarsorneqartut kimit tiguneqarnissaat pillugit paasitinneqarneq.
- Paasissutissanut nalunaarsukkanut kina akisussaannersoq paasitinneqarnissaq.
- Paasissutissat qanoq sivistigisumik toqqortarineqarnissaannik paasitinneqarneq.
- Paasissutissat toqqortarineqartut pillugit pineqartup paasiniaasinnaaneranik paasitinneqarneq.
- Paasissutissat eqqunngitsut iluarsineqarnissaannik peerneqarnissaannilluunniit periarfissamik paasitinneqarneq.

Inuk kinaluunniit paasissutissanik VIS-imut nalunaarsorneqartunik imminut tunngassuteqartunik takunnissinnaatitaavoq.

Kinaluunniit imminut tunngassuteqartunik paasissutissanik eqqunngitsunik unioqquutisisumilluunniit nalunaarsukkanik iluarsisoqarnissaanik paaasoqarnissaanilluunniit qinnuteqarsinnaavoq. Nuna Schengenimut ilaasorta q paasissutissanik pineqartunik VIS-imut nalunaarsuisoq – paasissutissat nalunaarsukkat eqqunngitsuuneri unioqquutisisuuneriluunniit akueriguniuk – paasissutissat eqqunngitsut iluarsineqarnissaannut paaarneqarnissaannulluunniit iliuseqartoqarnera paaarnepaamik allakkatigit uppernarsassavaa. Paasissutissat pineqartut eqqunngitsuuneri unioqquutisisumilluunniit nalunaarsugaaneri nunap Schengenimut ilaasortap akuerinngippagu, tamanna paaarnepaamik inummut nalunaarsugaasumut allakkatigit, tunngavilersuutitalerlugu naammagittaalliuteqarnissamullu ilitersuutitalerlugu nalunaarutigissavaa.

5. Peqqarniitsuliuutaasinnaasut iliutsillu imaannaanngitsut allat pillagaassutaasinnaasut pinaveersaartinnissaat, qulaajarnissaat paasiniarnissaallu siunertaralugit visumit pillugit paasissutissanik katersuiffimmi (VIS) ujarlernissamut periarfissaq.

Europolip¹⁹ Naalagaaffinnilu EU-mi ilaasortaasuni oqartussat peqqarniitsuliuutaasinnaasunik iliutsinillu imaannaanngitsunik allanik pillagaassutaasinnaasunik pinaveersaartitsinnissamut, qulaajaanissamut paasiniaanissamullu pisinnaatitaasutut toqqakkat visumit pillugit paasissutissanik katersuiffimmi (VIS) ujarlersinnaanissaaannik Rådip aalajangiiffigisassaanut siunnersuummik EU kommissioni november 2005-imi saqqummiussivoq.

Siunnersuut²⁰ 2008-mi rådimit akuersissutigineqarpoq.

¹⁹"Europol" tassaavoq Europami politeeqarnikkut suleqatigiinneq isumaqatigiissutikkut 26. juli 1995-imeersukkat pilersinneqartoq ("Europol pillugi isumaqatigiissut").

Europol pillugi isumaqatigiissummut, pinerloriaatsinut assigiinngitsunut siumut aalajangersakkanut tunngatillugu naalagaaffiit EU-mi ilaasortaasut akornanni politeeqarnikkut suleqatigiinnermik nukittorsaanissamik siunertaqarluni Europami politiinik pilersitsinissamut aalajangersakkamik imaqartumut, Danmarki ukioq 1997 ilannguppoq. Itinerusumik paasiniaanernut paasissutissanik katersuiffimmik, pinerloriaatsinik imaannaanngitsunik paasiniaanermi atorqartussamik pilersitsinissamut malittarisassanik isumaqatigiissut tamatuma saniatigit imaqarpoq. Kiisalu Europolip naalagaaffiillu ilaasortaasut akunnermini suleqatigiinnissaannut soorlu aamma Europolip nunanik allanik kattuffinnillu suleqateqarnissaanut malittarisassanik isumaqatigiissut aamma imaqarpoq. Europol pillugi isumaqatigiissut atortuulersinneqarneranut inatsikkut nr. 415, 10. juni 1997-imeersukkat Europol pillugi isumaqatigiissut Danmarkimut inatsisitigit eqqunneqarpoq. Kalaallit Nunaannut atortuulersinneqarsinnaaneranut inatsit tunngavissivoq, tunngavissiissulli taanna atorqanngilaq.

Europol pillugi isumaqatigiissut 2009-mi atorunnaarsinneqarpoq Rådillu Europami Politeeqarneq pillugu aalajangersaganik taarserneqarluni (Europami politiit pilersinneqarnerat (Europol) pillugu rådip aalajangiinera 6. april 2009-meersoq). Europami politiit pilersinneqarnerat (Europol) pillugu rådip aalajangiussaa inatsikkut nr. 1261, 16. december 2009-meersukkat Danmarkimut inatsisitigit eqqunneqarpoq. Inatsit taanna aamma Kalaallit Nunaannut atortuulersitsinnaanermut tunngavissivoq. Inatsit Kalaallit Nunaannut atortuulersinneqanngilaq.

²⁰ Rådip aalajangersaga 2008/633/RIA 23. juni 2008-meersoq.

Rådip aalajangiineratigut Europol oqartussallu taaneqartut peqqarniitsuliutaasinnaasunik iliuitsinillu imaannaanngitsunik allanik pillagaassutaasinnaasunik pinaveersaartinnissamik, qulaajaanissamik paasiniaanissamillu siunertaqarlutik visumit pillugit paasissutissanik katersuiffimmi (VIS) ujarlersinnaalersineqartut.

5. 1. Iliuitsit imaannaanngitsut pillagaassutaasinnaasut.

Rådip aalajangiineratigut ilaatigut Europol ilaatigullu Naalagaaffinni EU-mi ilaasortaasuni oqartussat peqqarniitsuliutaasinnaasunik iliuitsinillu imaannaanngitsunik allanik pillagaassutaasinnaasunik pinaveersaartitsinissamut, qulaajaanissamut paasiniaanissamullu akisussaasut oqaatigineqartut VIS-imi ujarlersinnaalersippai.

Tassunga atatillugu ” Iliuitsit imaannaanngitsut pillagaassutaasinnaasut” tassaapput pinerloriaatsit²¹ ataani taaneqartut:

- Unioqqutitsilluni ikiaroorartunik nioqquteqarneq.
- Pinerlunnikkut aningaasarsianik malunnarunnaarsaaneq.
- Atomip nukinganik allanillu radiop qinngorneranik akulinnik atortussianik unioqqutitsilluni tigungmiaqarneq nioqquteqarnerluunniit.
- Aaqqissuussaasumik unioqqutitsilluni nunasineq.
- Inunnik niueruteqarneq.
- Angallatinik motorilinnik tillitanik unioqqutitsilluni niueruteqarneq.
- Piaaraluni inuarneq peqqarniitsuliornikkullu inoqammik timikkut ajoqusiineq.
- Inuit sananeqaataannik timillu atortuinik unioqqutitsilluni niueruteqarneq.
- Aallarussineq, kiffaanngissusiianeq tigusarinninnerlu.
- Ammip qalipaataanik immikkoortitsineq allamiunik akeqqersorneq.
- Aaqqissuussaasumik ujajaaneq.
- Kulturikkut eriagisaasunik unioqqutitsilluni niueruteqarneq, tassunga ilanngullugit erlinnartuutit eqqumiitsuliallu.
- Peqquserlulluni ajunaaruteqartitsineq peqquserluttuliornerlu.
- Siorasaaraluni aningaasanik akilersinneq asattuunneqarnissamullu akiliuteqartitsineq
- Sanaanik assiliineq piginnittussaatitaaffiginngisanillu sanaartorneq.
- Pappiaqqanik pisortatigoortunik peqquserlulluni allannortitsineq.
- Pappiaqqanik peqquserlulluni allannortitanik unioqqutitsilluni niueruteqarneq.
- Unioqqutitsisumik aningaasaliorneq allatullu akiliutaasartunik peqquserlulluni allannortitsineq.
- Qarasaasiaq atorlugu peqquserluuteqarneq.
- Imminut iluanaartinniarluni akiliuteqarluni peqquserluuteqarneq.

²¹ Pinerloriaatsit siusinnerusukkut Europol pillugu isumaqatigiisummi artikel 2, malillugu Europolip piginnaatitaaffeqarfiata ataaniittut, maannalu Europami Politeeqarnerup (Europol) pilersinneqarnera pillugu Rådip 6. april 2009-mi aalajangersagaani artikel 2, naapertorlugu.

- Sakkunik, sakkunut imassanik qaartartuliaasinnaasunillu unioqqutitsilluni niueruteqarneq.
- Uumasunik nungutaanissaminnik ulorianartorsiortunik unioqqutitsilluni niueruteqarneq.
- Naasunik orpinnillu nungutaanissaminnik ulorianartorsiortunik unioqqutitsilluni niueruteqarneq.
- Avatangiisinut tunngasumik pinerluuteqarneq.
- Hormoninik allanillu allisaatinik unioqqutitsilluni niueruteqarneq.

5.2. Oqartussat peqqarniitsuliutaasinnaasunik iliuitsinillu imaannaanngitsunik allanik pillagaassutaasinnaasunik pinaveersaartitsinermik, qulaajaanermik paasiniaanermillu siunertaqarlutik VIS-imi ujarlersinnaatitaasut.

Naalagaaffinni ilaasortaasuni oqartussat peqqarniitsuliutaasinnaasunik iliuitsinillu imaannaanngitsunik allanik pillagaassutaasinnaasunik pinaveersaartitsinermut, qulaajaanermut paasiniaanermullu akisussaasuusutut nunami namminermi toqqakkat VIS-imi ujarlersinnaanermut Rådip aalajangersagaata piginnaatitaaffilerpai. Taakku polititit oqartussaasuusinnaapput isertortumilluunniit paasiniaasartut nunami pineqartumi namminermi sillimaniarnermut akisussaasuusut.

5.3. Oqartussat pineqartut VIS-imi paasissutissanik ujarlersinnaanissaannut piunasaqaatit.

Rådip aalajangiineratigut nunani Schengenimut ilaasortaasuni kiisalu Naalagaaffinni EU-mi ilaasortaasuni Schengenimili suleqatigiinnermut ilaanngitsuni oqartussat nunami namminermi isumannaallisaanermut akisussaasut VIS-imi paasissutissanik ujarlersinnaanerannut piunasaqaatit arlallit aalajangersarneqarput:

- Allakkatigut qarasaasiakkulluunniit tunngavilersuutitalimmik qinnuteqarnikkut VIS-imi paasissutissanik aatsaat ujarlertoqarsinnaavoq.
- Ujarlissagaanni peqqarniitsuliutaasinnaasunik iliuitsinillu imaannaanngitsunik allanik pillagaassutaasinnaasunik pinaveersaartitsinissamik, qulaajaanissamik paasiniaanermilluunniit ujarlernerup siunertaqarnissaa pisariaqarpoq.
- Pisumi aalajangersimasumi ujarlernissaq pisariaqartuussaaq. Tassa iliuitsimut imaannaanngitsumut pillagaassutaasinnaasumut pisimasumut peratarsinnaaneraluunniit ulorianavissumik ilimanarsilluinnartumut imaluunniit inummut aalajangersimasumut peqqarniitsuliutaasinnaasunik/iliuitsinilluunniit imaannaanngitsunik allanik pillagaassutaasinnaasunik iliuseqarniartutut pasineqartumut ujarlerneq attuumassuteqassaaq.

- Ujarlerneq tigussaasunik tunngaveqassaaq, tassa peqqarniitsuliutaasinnaasunik iliuitsinillu imaannaanngitsunik allanik pillagaassutaasinnaasunik taaneqartunik pinaveersaartitsinissamut, qulaajaanissamut paasiniaanissamullu ujarlernerup iluaqutaanissaa ilimanaateqassalluni.

Visumit pillugit paasissutissanik ujarlersinnaanermut periarfissaq illugiimmik atuuppoq: Taamaalilluni Rådip aalajangiineratigut aalajangersarneqarpoq naalagaaffiit EU-mi ilaasortat Schengenimi suleqatigiinnermut peqataanngitsut piumasaqaatit qulaani taaneqartut assinginik tunngaveqarlutik nunanut Schengenimut peqataasunut visumit pillugit paasissutissanik atugassiissasut.

5.4. Europol VIS-imi paasissutissanik ujarlersinnaaneranut piumasaqaatit.

Naalagaaffinnut ilaasortaasunut arlalinnut eqquisumik aqqisuussaasumik pinerluutinik, peqqarniitsuliornermik allatullu pinerluutinik peqqarniitsunik nunami namminermi oqartussaasut akiuniarnerini akunnerminnilu suleqatigiinnerini tapersersuisuunissaq nukittorsaanissarlu Europol siunertaraa.

Europol pingaarnertut suliassai ukuupput:

- Paasissutissanik paasiniaanermilu paasisanik katersuinissaq, toqqortuinissaq, sularinninnissaq, misissueqqissaarnissaq paarlaaseqatigiinnissarlu.
- Paasissutissanik pineqartunut attuumassuteqartunik kisalu pinerluutit pillagaassutaasinnaasut assigiinngitsut imminnut atasinnaaneri pillugit Naalagaaffinni ilaasortaasuni politiit oqartussaasut kalerissallugit.
- Naalagaaffinni ilaasortaasuni, ingammik paasissutissanik attuumassutilinnik nunani immikkoortunut nassiussuinikkut, paasiniaanernut ikiuunnissaq.
- Sulianik aalajangersimasunik suliaqarnermut atatillugu taakkuninnga paasiniaanissamik imaluunniit sulamik paasiniaanermi ataqatigiissaarinissamik naalagaaffinni ilaasortaasuni attuumassuteqartuni oqartussat qinnuigissallugit ataatsimoorussamilluunniit paasiniaaqatigiittussanik pilersitsinissamik siunnersuuteqassalluni. Ataatsimoorussilluni paasiniaanermut Europolimi sulisut tapersersortitut peqataasinnaapput.
- Europol siunertaanut atatillugu ulorianartorsiorneq pillugu naliliinermik, periusissanik misissueqqissaarnermik pissutsillu pillugit nalinginnaasumik nalunaarutinik suliaqarneq, tassunga ilanngullugu aqqisuussaasumik pinerluuteqarnermut atatillugu ulorianartorsioertitaanermik nalilersuineq.

- Nunat tamalaat akornanni pisunut annertunerusunut atatillugu paasiniaanernit paasissutissanik atugassiinikkut nalilersuinikkullu naalagaaffinnut ilaasortaasunut tapersersuineq (assersuutigalugu ataatsimeersuaarnerni timersornikkulluunniit aaqqissuussani anginerni).

Aaqqissuussaasumik pinerluuteqartarnek, peqqarniitsuliortarnek pinerluuteqarnerillu peqqarniitsut allat erseqqinnerusumik nalunaakkat²², pinerluutit pillagaassutigineqarsinnaasut annertussusaannik sunniutaannik kingunissaannillu pissuteqartumik naalagaaffinnit ilaasortaasunit marlunnit amerlanerusunilluunniit ataatsimoorussiffigineqarnissaat pisariaqarsinnaasut Eupropolip oqartussaaffeqarfianut ilaapput.

Europolip aalajangersimasunik misissueqqissaarnerani tamanna pisariaqarpat sinaakkusiussat taakku iluanni Europolip VIS-imi ujarlernissaanut Rådip aalajangiinera periarfissiivoq.

Tamatuma saniatigut europolip nalinginnaasumik misissueqqissaarlunilu periusissiamik suliaqarnermini tamanna pisariaqartippagu, VIS-imi paasissutissanik ujarlersinnaanermut rådip aalajangiinerata europoli periarfissippaa. Tamatumanili piumasaqaataavoq suliarinnilinninnermini VIS-imi paasissutissanik Europolip ilisarnarunnaarsaanissaa aammalu paasissutissat ima uninngasuutigineqassasut nalunaarsugaasut kinaassusiat paasineqarsinnaajunnaarlugu.

5.5. Inuk pillugu paasissutissanik illersuineq.

Paasissutissat VIS-imi aaneqartut eqqarsaatigalugit rådip aalajangiineratigut paasissutissat nunani inatsisitigut naammattumik illersorneqarnissaannik naalagaaffiit ilaasortat ataasiakkaat peqquneqarput²³.

Oqartussat, rådip aalajangiinera naapertorlugu VIS-imi paasissutissanik pissarsisinnaatitaasut, inunnut tunngasunik paasissutissanik suliaqarneranni nunami namminermi inatsisit naapertorlugit nakkutilliinermik ingerlatsisussaataitaasut oqartussat pineqartut paasissutissanik VIS-imeersunik suliaqarnerat inatsisinut naapertuuttumik pinersoq nakkutigisassaraat. Nakkutilliisussaataitaasut taakku suliamik taassuminnga naammassinninnissaminnut naammattunik sakkussaqaartinneqarnissaannik isumannaarinissamut naalagaaffiit ilaasortaasut Rådip aalajangiineratigut pisussaaffilerneqarput.

²² Innersuussut 21, pinerloriaatsillu ilungersunartut isumaliutissiissutip immikkoortuani 5.1-imi nalunaarsorneqartut takukkit.

²³ Paasissutissanik passussinermi isumannaallisaaneq minnerpaamik qarasaasiakkut paasissutissanik inunnut ataasiakkaanut tunngassuteqartunik passussinermi inuit ataasiakkaat illersugaanerat pillugu Europarådip isumaqatigiissutaa 28. januar 1981-imeersoq kiisalu tassunga ilassutaasoq 8. november 2001-imeersoq naapertorlugit (Naalagaaffinnullu taassuminnga atuutsilersitsisunut) pissaaq.

Paasissutissat VIS-imit tiguneqartut peqqarniitsuliutaasinnaasunik iliuitsinillu imaannaanngitsunik allanik pillagaassutaasinnaasunik pinaveersaartitsinissamik, qulaajaanissamik paasiniaanissamillu siunertaqarluni taamaallaat atorneqarsinnaapput.

Paasissutissat inummut tunngassuteqartut VIS-imit pissarsiarineqartut nunamut pingajuusumut (nunamut EU-mut ilaasortaannngitsumut Schengenimiluunniit suleqatigiinnermut peqataanngitsumut) imaluunniit nunat tamalaat akornanni kattuffimmut ingerlateqqinneqarsinnaanngillat. Taamaattorli immikkut nukingiuttarialimmik pisoqartillugu paasissutissat taamaattut nunamut pingajuusumut imaluunniit nunat tamalaat akornanni kattuffimmut ingerlateqqinneqarsinnaapput, aatsaalli peqqarniitsuliutaasinnaasunik iliuitsinillu imaannaanngitsunik allanik pillagaassutaasinnaasunik pinaveersaartitsinissamik, qulaajaanissamik paasiniaanissamillu siunertaqarluni atorneqassappata. Oqartussat nunani Schengenimi suleqatigiinnermut peqataasut aammalu naalagaaffiit EU-mut ilaasortaasut Schengenimili suleqatigiinnermut peqataanngitsut nunaminni namminermi isumannaallisaanermut akisussaasuusut VIS-imi paasissutissanik ujarlersinnaanerannut pumasaaqatit siuliani nassuiaatigineqartut aamma tamatumani atuupput.

5.6. Paasissutissat isumannaatsuunissaat.

Aalajangiineq pineqartoq naapertorlugu paasissutissat VIS-imit pissarsiarineqartussat pisariaqartumik isumannaallisaaffigineqarnissaannik aalajangersaanissamut naalagaaffiit ilaasortaasut ataasiakkaat rå dip aalajangiineratigut peqquneqarput. Tamatumani ilaatigut paasissutissat inummut tunngassuteqartut susassaqqanngitsunit atuarneqarnissaat, allanngortinneqarnissaat piarneqarnissaalluunniit pinngitsoortinniarlugu kiisalu paasissutissat suut, qanga, kimit sumillu siunertaqarluni VIS-imit pissarsiarineqarsimanerat uppersarneqarsinnaaqullugu.

6. Visuminik qinnuteqaatinik suliaqartarneq pillugu maleruagassat ataatsimoorussat (Visum kodeks)

Visuminik qinnuteqaatinik suliaqarnermut ataatsimoorussanik maleruagassaqqarnissaq pillugu peqqussutissatut siunnersuut visum-kodeksimik taallugu kommissionimit 2006-imi julimi saqqummiunneqarpoq. Siunnersuut - ataasiakkaatigut allannguuteqartillugu – 2009-mi²⁴ julimi akuersissutigineqarpoq.

Visuminik tunniussisarneq pillugu Schengenimi maleruagassat peqqussut sioqqullugu atuuttut peqqussutikkut ataatsimoorinneqarput (visum-kodeks).

Tamatuma saniatigut visum-kodeksip eqqunneqarnera sioqqullugu Schengenimi maleruagassanut atuuttunut sanilliullugu peqqussut nutaaliornernik ukuninnga imaqqarpoq:

²⁴ Peqqussut nr. 810/2009, 13. juli 2009-meersoq.

- **Nunap Schengenimut ilaasortaasup nuna ilaasortaasoq alla sinnerlugu suliassamik ingerlatsisinnaaneraniq isumaqatigiissusiornissamut periarfissaq**
Aalajangersakkanik nunap Schengenimut ilaasortap nunamik ilaasortamik allamik imminut sinniisutut visumimik qinnuteqaammik suliaqartitsinissaanut, tunniussisinnaanissaanut itigartitsissummilluunniit nalunaaruteqartitsisinnaanissaanut imaluunniit qinnuteqaammik tigusinermi inussat ipaasa naqinnerinik allanillu nalunaarsuinissamut piginnaatitsisunik peqqussut imaqarpoq. Visumimik qinnuteqaammut itigartitsissummik nalunaaruteqarnissamut nuna Schengenimut ilaasortaasoq alla siusinnerusukkut piginnaatitsissummik tunineqarsinnaasimangilaq.

- **Qinnuteqaammik suliariumanninnginnissamut periarfissaq**
Visumimik qinnuteqaatit, visumimik qinnuteqaatit pillugit piumasaqaatinik erseqqinnerusumik nalunaakkanik eqquutsitsinngitsut suliariumanninneqarsinnaaneraniq pillugu maleruagassanik peqqussut imaqarpoq, soorlu qinnuteqartup qinnuteqaammik immersugassaq atorneqartussa q innersorsimangippagu, qinnuteqaat assimik inussalluunniit ipaasa naqinnerinik pilerneqarsimangippat imaluunniit visumimut akiliut akilerneqarsimangippat.

Itigartitsinermut sanilliulluni suliariumanninnginnerup allaanerussutigaa qinnuteqaammik suliarinnittoqassanngimmat qinnutigineqartorluunniit isummerfigineqassanani, taamaattumillu suliariumanninnginneq naammagittaalliorsinnaanermik ilaqartinneqassanani.

- **Suliat suliarinerini piffissap atorneqartup sivisunerpaaffissaa**
Suliat suliarinerini piffissap atorneqartup sivisunerpaaffissaa pillugu peqqussummi aalajangersagaqarpoq. Taamaalilluni visumimik qinnuteqaatip tunniunneqarneraniq qaammatisiutini ullut 15-it qaangiutinnginnerini aalajangiisoqariissaaq. Qinnuteqaammilli sukumiinerusumik misissuinissaq pisariaqarpat aalajangeereersimanissamut killiliussa q qaammatisiutini ullunut 30-inut sivitsorneqarsinnaavoq aammalu pissutsit immikkut ittut pisariaqartippassuk tapiliussanik uppernarsaatiniq pisariaqartitsisoqartillugu qaammatisiutini ullunut 60-inut sivitsuisoqarsinnaavoq.
- **Tunngavilersuisussaataaneq**
Visumimik qinnuteqaatip itigartinneqarnerata allaganngorlugu tunngavilersugaanissaa aammalu qinnuteqartup aalajangiinermik naammagittaalliutigininnissamut periarfissinneqarnissaa pillugit aalajangersakkanik peqqussut imaqarpoq.
- **Akiliutit**

Visumimut qinnuteqaammik tunniussinermi 60 euronik (460 kr.-it missaannik) akiliuteqartoqarnissaa pillugu aalajangersakkanik peqqussut imaqarpoq. Akiliut ingerlaavartumik iluarsiiisuteqarfigineqartarpoq. Inuit ilaat soorlu meeqqat arfinillit inorlugit ukiullit ilinniartullu ilinniakkaminnik ingerlatsiniarlutik nunamiittut akiliuteqartariaqanngillat, soorluttaaq inunnut aalajangersimasunut akiliuteqartitsinninnissamik nunat Schengenimut ilaasortaasut ataasiakkaat maleruagassatigut periarfissineqartut. Kiisalu inuppalaartumik pinninnissaq eqqarsaatigalugu imaluunniit nunap nammineq kulturikkut inissisimaneramik, timersornikkut soqutigisaanik, nunanut allanut attaveqarnikkut naalackersuinikkulluunniit ineriartortitsinikkut soqutigisaanik inuiaqatigiilluunniit soqutigisaannik nalinginnaasunik siuarsaanissaq siunertaralugit qinnuteqartoq ilaannakortumik tamakkiisumilluunniit akiliuteqartinnginneqarsinnaavoq.

7. Inatsisunut Ataatsimiititaliap isumaliutai

Piffissami killeqartumi Kalaallit Nunaanniinnissamut visumimik qinnuteqaatinik suliaqartarnek EU/Schengenimi piffissami killeqartumi nunamiinnissamut visumimik qinnuteqaatinik suliaqartarnermi maleruagassanut ilaalernissaa, nunami allamiut pillugit inatsimmi allannguutissatut siunnersuutigineqartup nassatarissagaa Inatsisunut Ataatsimiititaliap malugaa. Kalaallit Nunaannut visumimik qinnuteqarnermut atatillugu assimik inussallu ipaasa naqinnerinik ikkussisoqartarnissanut piumasaaqateqartoqalenera tamatuma ilaatigut nassatarissavaa. Oqartussat piffissami killeqartumi Kalaallit Nunaanniinnissamut visumimik qinnuteqaatinik suliaqarnermut akisussaasuusut (danskit) EU/Schengenimi visumit pillugit paasissutissanik katersuiffimmit immikkut ittumit paasissutissanik visumimut qinnuteqarnermut tunngasunik aallertarnissaat, nunami allamiut pillugit inatsimmi allannguutissatut siunnersuutigineqartup aamma nassatarissavaa, soorluttaaq oqartussat pineqartut paasissutissanik Kalaallit Nunaannut visumimut qinnuteqaammut tunngassutilinnik, paasissutissanik katersuiffimmut tassunga ikkussisarnissaat nassatarigaa. Paasissutissat Kalaallit Nunaannut visumimik qinnuteqaatinut tunngassuteqartut visumillu pillugit paasissutissanik katersuiffimmut pineqartumut ikkunneqarsimasut oqartussaasunit (danskit) inunnik nunanit Schengenimi suleqatigiinnermut ilaanngitsunit Kalaallit Nunaannut angalasunik misissuinissamut akisussaasuusunit siumut aalajangersarneqartumik annertussusilimmik atorneqarsinnaapput. Taamatuttaaq paasissutissat Kalaallit Nunaannut visumimik qinnuteqaatinut tunngassuteqartut visumit pillugit paasissutissanik katersuiffimmut pineqartumut ikkunneqarsimasut Europolimit politiinit paasiniaasartunillu nunami namminermi isumannaallisaanermut akisussaasunit siumut aalajangersarneqartumik annertussusilimmik atorneqarsinnaapput.

Nunani allamiut pillugit inatsisip allannguutissaatut siunnersuutigineqartoq, nunami maani innutaasut nunanut allanut visumimik qinnuteqartarnerannut tunngatillugu sunniuteqanngilaq.

7.1. Kalaallit Nunaat qinigassaqarpa?

Eqikkaanermi aalajangiiffigisassatut siunnersuummut ilanngussatut ilanngunneqarsimasumi inatsisinik atortitsinermut ministereqarfik imatut paasissutissiisoq Inatsisinut Ataatsimiititaliap maluginiarpa:

“Danmarkip Kalaallit Nunaatalu akornanni passit atornagit angalasinnaanerup qularnaatsumik atuutiinnarnissaa siunertaralugu pisariaqarpoq Schengenimi isumaqatigiisummi tamatumunngalu attuumassutilittut aalajangersakkat Kalaallit Nunaannut naleqqiullugu atorsinnaanissaat. Tamatumuuna nunami killeqarfiit Schengenimi malittarisassianut naapertuuttumik isumannaatsumik nakkutigineqarsinnaaqqullugit, tassami Danmarkip avammut killeqarfii Schengenimi pineqartunut atatillugu tassaammata Kalaallit Nunaata killeqarfii.

Danmarkimut pingaartuuvoq Schengenimi malittarisassiat malillugit pisisusaaffigisanik naammassinninnissaq, ilanngullugu Kalaallit Nunaata avammut killeqarfiinik isumannaatsumik nakkutilliinissaq alaatsinnaarinissarlunaa aamma nunap killeqarfiisa iluini pisariaqarneratut akuerisanik sulissuteqarnernik, s.ass. nunap killeqarfinnik nakkutilliinermut atatillugu VIS-imik atuinissamik ilaqartumik.

Aammattaaq Danmarkimut pingaartuuvoq qularnaassallugu, Kalaallit Nunaata Danmarkillu akornanni angalasinnaajuarnissaq tamatumunnga atasumik passinik atuinertaqanngitsumik.”

Paasissutissat issuaaffigineqartut isumaqalersitsisinnaapput Danmarkip Kalaallillu Nunaata akornani pasimik misissuinertaqanngitsumik angalasarneq attatiinnarneqassappat EU-p maleruagassai pingasut aalajangiiffigisassatut siunnersuummut ilaasut tamarmik Kalaallit Nunaannut atortuulersinneqarnissaat pisariaqartoq inatsisinik atortitsinermut ministereqarfimmik nalilerneqartoq.

Apeqqutaavorli oqaaseqatigiit inatsisinik atortitsinermut ministereqarfiup eqikkaanermi atugai taamak ersaritsigisumik paatsuugassaannngitsigisumillu inerniliinissamut tunngavissiinersut.

Tassunga atatillugu Inatsisinut Ataatsimiititaliamit maluginiarneqarpoq iliuusissat, Schengenimi maleruagassanut annertusaataasut, akuersissutigineqarnerannut Danmark peqataanngitsoq, tassa taakku inatsiseqarnermut nunamilu namminer²⁵ pissutsinut naalagaaffiit suleqatigiisutaannut Danmarkimit nangaassuteqarfigineqartunut ilaammata.

²⁵ Schengenimi malittarisassat Europæiske Unionimut ilanngutsinneqarnerannut isumaqatigiisummut tapiliussaqaq nr. 19, artikel 3, aamma Danmarkip inissisimanera pillugu isumaqatigiisummut tapiliussaqaq nr. 22 artikel 1, takukkit.

Siunnersuut pillugu iliuusissamik imaluunniit Schengenimi maleruagassat annertusarneqarnissaannik sulissutiginninnissamik råðip aalajangiineranit iliuusissaq taanna nunami inatsisitigut Danmarkimit atuutsilersinniarneqarnersoq qaammatit arfinillit qaangiutsinnagit Danmarkip aalajangiiffigissavaa.

Råðip aalajangiussaa piviusunnngortissanagu Danmark aalajangerpat naalagaaffiit ilaasortaasut, iliuusissamit pituttugaasut, iliuusissat naleqquttut qanoq ittut aalajangiunneqassanersut Danmark peqatigalugu aalajangiutissavaat²⁶.

Naak Schengenimi maleruagassanik annertusaaneq Danmarkip EU-mut tunngassuteqartuni nangaassuteqarfigisaanut ilaagaluartoq annertusaanerup pineqartup atuutsilersinneqarnissaa Danmarkip kissaatiginnippagu, taanna Danmarkip Schengenimi suleqatigiinnermut peqataaneranut sunniuteqaleratarsinnaavoq.

Schengenimili suleqatigiinnermut annertusaaneq pineqartoq atuutsilersinniarlugu Danmark aalajangissappat, tamanna Danmarkip ilaasortaasullu allat annertusaanermik²⁷ pituttugaasut akornanni innutaasut pisussaaffiunut pisinnaatitaaffinullu tunngatillugu pisussaaffiliissaaq.

Inatsisinut Ataatsimiititaliap paasinninnera malillugu EU-mut sammisumik innuttaasut pisussaaffiunut pisinnaatitaaffinullu tunngatillugu Danmarkip pisussaaffiligai Kalaallit Nunaannut atuutinngillat.

Inatsisinulli Ataatsimiititaliap isumaliutigisariaqarsimavaa paasissutissat inatsisinik atortitsinnermut ministereqarfiup eqikkagaani siuliani issuaavigineqartut ima pasineqassanersut; Danmarkip inissisimanera pillugu isumaqatigiisummut tapiliussami artikel 4, imm. 1 malillugu Danmark inuttaasut pisussaaffiunut pisinnaatitaaffinullu tunngatillugu pisussaaffimmik tigusisimasoq, taakkulu malinneqartussaanerat pissutigalugu pisariaqartoq Kalaallit Nunaanni killeqarfinni VIS-ip atorneqarnissaa, taamaalillunilu pisariaqarluni nunami allamiut pillugit inatsimmi maleruagassat Kalaallit Nunaannut atuuttut allannngortinneqarnissaat.

Aammali imatut paasinnittoqarsinnaavoq; pisussaaffiit inatsisinik atortitsinnermut ministereqarfimmit innersuussutigineqartut Danmarkip Schengenimi suleqatigiinnermut ilanngunnerminut isumaqatigiisutaatigut Danmarkimut atuutilersut.

Isumaliutissiisummi matumani immikkoortoq 3.1-imi taaneqartutut Kalaallit Nunaata Danmarkillu akornanni pasimik misissuisannginnissamik immikkut aaqquissuussinermi pisariaqarpoq inuit nunanit Schengenimi isumaqatigiisummut ilaangitsunit Kalaallit

²⁶ Danmarkip inissisimanera pillugu protokol nr. 22, artikel 4, imm. 1, takujuk.

²⁷ Danmarkip inissisimanera pillugu protokol nr. 22, artikel 4, imm. 1, takujuk.

Nunaannut angalasut sukumiisumik nakkutilliivigineqarsinnaanerannut inatsisitigut tunngavissiiinissaq. Piumasaqaat taanna inaarutaasumik atsioqatigiissummi (ilanngunnermut uppernarsaammi) danskit ilanngunnerminnut isumaqatigiissutaannut ilaasumut ilanngunneqarpoq.

Piumasaqaalli taaneqartoq ilanngunnermut isumaqatigiissutip *atortuulersinneqarneranut* attuumatinneqarpoq: Inaarutaasumik atsioqatigiissummi aalajangersarneqarpoq Kalaallit Nunaata (Savalimmiullu) avammut killeqarfiini misissuinerup nakkutilliinerullu pitsaasumik ingerlanneqarnissaanut maleruagassat aammalu taarsiutitut iliuusissat ataatsimiititaliap tamatumunnga akisussaasuusup pisariaqarsorisani naapertorlugit atortuulersimasut sunnuteqalersimasullu paasippagit aatsaat ilanngunnermut isumaqatigiissut atortuulersinneqassasoq, tassunga ilanngullugu Schengenimi paasissutissanik katersuiffimmik atuineq.

Taamaattumillu apeqqutaaleroq maleruagassat kunnigip peqqussutaatigut 2001-imi²⁸ Kalaallit Nunaannut atortuulersinneqartut ataatsimiititaliamit akuersarneqarnerisigut Kalaallit Nunaata Danmarkillu akornanni pasimik misissuisannginnissamik immikkut aaqqissuussinerup attatiinnarnissaanut piumasaqaat eqquutsinneqareersimanersoq. Imaluunniit ilanngunnermut isumaqatigiissut ima paasineqassanersoq; siunissami Schengenimi suleqatigiinnermik annertusaalluni maleruagassanik allannguisoqartillugu pinerit tamaasa Kalaallit Nunaanni inatsisunik atuuttunik naleqqussaasoqartariaqartassasoq, tassunga ilanngullugit Kalaallit Nunaata Danmarkillu akornanni pasimik misissuisannginnissamik immikkut aaqqissuussineq attatiinnarneqassappat taartitut iliuuseqarnissamik piumasaqaatit annertusarnerat.

Maleruagassat Kalaalli Nunaannut atuuttut naleqqussarneqarnissaannut pisussaaffiup qanoq paasineqarnissaanut ilanngunnermut isumaqatigiissut imaluunniit Schengenimi suleqatigiinnerup annertusarneqarnissaanut EU-p suliniutaanik Danmarkip kingusinnerujussuakkut akuersinera tunngavigineqaraluarpuunniit, taamatut pisussaaffiliinerup aamma kingunerisaanik isumaliutigineqartariaqarpoq Namminersorlutik Oqartussat siumoortumik tusarniaaffigeqqaarnagit Danmark (Schengenimi suleqatigiinnerup siunissami annertusarneqartarsinnaaneranut tunngatillugu) pisussaaffinnik piginnaatitaaffinnillu, Kalaallit Nunaanni innuttaasunut atuuttussanik, ilumut tiguisinnaanersoq.

Kalaallit Nunaanni Namminersorneq pillugu inatsimmi § 13, imm. 4 malillugu isumaqatigiissutit innuttaasunut pisussaaffiliillutillu pisinnaatitaaffiliisut, Kalaallit Nunaannut immikkut pingaarutillit, akuerineqannginnermini oqaaseqarfigineqartussanngorlugit Namminersorlutik Oqartussanut saqqummiunneqartassapput.

²⁸ Peqqussut nr. 150, 23. februar 2001-imeersoq aamma Peqqussut nr. 180, 21. marts 2001-imeersoq.

Oqaaseqatigiinnut ”Kalaallit Nunaannut immikkut pingaarutillit” itisiliissutitut inatsimmut nassuiaatini paasissutissiissutigineqarpoq tusarniaanissamut pisussaaffik isumaqatigiissutinut Kalaallit Nunaannut atuuttussaangitsunut, soorlu isumaqatigiissutinut Danmarkip EU-mut ilaasortaananeranut tunngassuteqartunut Kalaallillu Nunaata ilaaffiginngisaanut, soorunami atuutinngitsoq. Apeqqutaavorli Schengenimi isumaqatigiissutinut Kalaallit Nunaannut atuuttunut tamanna aamma atuunnersoq.

Apeqqutit ajornartorsiutillu taakku qulaajaaffigineqarnissaat kissaatiginarpoq – aamma Schengenimi suleqatigiinnerup siunissami annertusarneqarsinnaanerani Kalaallit Nunaata inissisimaneranik qulaajaanissaq eqqarsaatigalugu:

- Pisussaaffinnik innutaasut pisussaaffilerneqarlutillu piginnaatitaaffilerneqarnerannik imaqartunik malinneqassagunillu maleruagassanik Kalaallit Nunaannut atuuttunik allannguinissamik nassataqartunik Danmark, Danmarkip inissisimaneera pillugu isumaqatigiissummut tapiliussami artikel 4, imm. 1 malillugu tigusaqarsinnaava?
- Schengenimi suleqatigiinnermik siunissami annertusaasoqaraangat pinerit tamaasa Kalaallit Nunaanni inatsisinik atuuttunik naleqqussaasoqartassasoq ilanngunneq pillugu isumaqatigiissummit qularnaarlugu paasineqassava, tassunga ilanngullugu Kalaallit Nunaata Danmarkillu akornanni pasimik misissuisannginnissamik immikkut aaqquissuussineq attatiinnarneqassappat taartitut iliuuseqarnissamik piumasaqaatit annertusarnerat? Imaluunniit maleruagassat kunngip peqqussutaatigut 2001-imi Kalaallit Nunaannut atortuulersinneqartut ataatsimiititaliamit akuersaarneqarnerisigut Kalaallit Nunaata Danmarkillu akornanni pasimik misissuisannginnissamik immikkut aaqquissuussinerup attatiinnarnissaanut piumasaqaat eqquutsinneqareersimava?
- Schengenimi suleqatigiinneq pillugu EU-mi maleruagassanut, Kalaallit Nunaannut pingaaruteqartunut, Danmark ilanngutsinnani Namminersorlutik Oqartussanik tusarniaanissamut Namminersorneq pillugu inatsit naapertorlugu pisussaaffeqarpa?

Taamaattumik tamanna pillugu erseqqinnerusumik nassuiaateqarnissamik inatsisinik atortitsinermut ministereqarfik qinnuigeqqullugu aammalu inatsisinik atortitsinermut ministereqarfiup akissutaa tiguneqarpat assilineqarnera Inatsisinut Ataatsimiititaliamut nassuteqqullugu **Naalakkersuisut Inatsisinut Ataatsimiititaliamit** qinnuigineqarput.

7.2. EU-mi peqqussutit pineqartut marluk siunissami allanngortinneqartarnissaat

Peqqussutissatut missingiummi oqaasertat uku atorneqartut Inatsisinut Ataatsimiititaliap paasivaa:

”Visumit ataatsimut kodeksequalernissaat (visum-kodeks) kingusinnerusukkut allannguutitalit pillugit Europa parlamentip Rådillu peqqussutaanni aalajangersakkat Kalaallit Nunaannut atuutissapput”, kiisalu “Visumit pillugit paasissutissaasivik (VIS) aamma visat sivikitsumik najugaqarnissamut atugassat poillugit naalagaaffiit ilaasortat akunnerminni taartigiiffigeeqatigiittarnerat pillugu Europaparlamentip Rådillu peqqussutaanni (VIS-imik peqqussut) aalajangersakkat Kalaallit Nunaannut atuutissapput”:

Oqaasertat taakku assingi nunami allamiut pillugit inatsisip Danmarkimut atuuttumik allanngortinnerani atornerqarput. Taanna pillugu inatsimmut nassuiaammi allassimavoq taamatut oqaasertaliinikkut EU-mi peqqussutit taakku marluk siunissami allannguuteqartinneqarsinnaanerat ilanngullugu eqqarsaatigineqartoq.

Taamaalillutik peqqussutissatut missingiusiap oqaasertalersugaanera malillugu EU-mi peqqussutini taakkunani marlunni siunissami allannguutaasinnaasut Kalaallit Nunaannut pinngitsooratik atuutilertartussaapput, tassa allannguutit pineqartut nunani allamiut pillugit Kalaallit Nunaannut atuuttumik inatsimmi aalajangersakkanik allanik allannguinnissap pisariaqalerneranik nassataqanngippata.

Ingerlaavartumik allannguutit arlallit naatsorsuutigineqarsinnaasut, ingammik visum-kodeks eqqarsaatigalugu, teknikkimut annertunerusumik tunngassuteqassasut inatsimmut nassuiaatini allassimavoq.

Taamaakkaluartoq Kalaallit Nunaannut atuuttunik inatsisiliornissamut piginnaatitaaffik EU-mi ingerlatsivinnut tunniunneqassanngitsoq Inatsisinut Ataatsimiititaliaq tunngaviumik isumaqarpoq. Danskít Kalaallit Nunaannut atuuttussanik inatsisiliorneranni Namminersorlutik Oqartussat tusarniarneqarnissaat Namminersornermut inatsisikkut qulakkeerneqarpoq. Peqqussutissatut missingiusiap oqaasertalersorneqarnera malillugu tamatuma kingunerissavaa Namminersorlutik Oqartussat tamatuminnga annaasaqarnerat.

Taamaattumik oqaasertat “kingusinnerusukkut allannguutitalit” peerneqassasut Inatsisinut Ataatsimiititaliap kissaatigaa, taarsiullugulu EU-mi peqqussutini taakkunani marlunni kingusinnerusukkut allannguutaajunnartut Kalaallit Nunaannut atortuulersinneqarnissaat pillugu nalunaarusiornissamut inatsisunik atortitsineranut ministerimut piginnaatitsissummik ilanngussisoqassasoq. Taamaalilluni Naalakkersuisut (Inatsisartulli pinnagit) Namminersorneq pillugu inatsimmi aalajangersakkat naapertorlugit tusarniarneqassapput.

Allanngutissatut siunnersuummik tamatumunnga naapertuuttumik Inatsisinut Ataatsimiititaliaq saqqummiussivoq.

8. Inatsisinut Ataatsimiititaliap inassuteqaataa

Inatsisinut Ataatsimiititaliap isumaqatigiittup allannguutissatut siunnersuut imaattoq saqqummiuppaa:

”Nunat allamiut pillugit inatsisip allannguutissaata Kalaallit Nunaannut atortuulersinneqarnissaa pillugu peqqussutissap saqqummiunneqartup Namminersorlutik Oqartussanit akuerineqarnissaanik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut; tamatumani § 2a, imm. 3-mi aamma 5-imi oqaasertat “kingusinnerusukkut allannguutitalit” peerneqarlutik, taarsiullugulu EU-mi peqqussutini taakkunani marlunni kingusinnerusukkut allannguutaajunnartut Kalaallit Nunaannut atortuulersinneqarnissaat pillugu nalunaarusiornissamut inatsisilik atortitsinermut ministerimut piginnaatitsissummik ilanngussisoqassasoq”.

Taama oqaaseqarluni Inatsisinut Ataatsimiititaliap siunnersuut aappassaaniigassanngortippaa

Anders Olsen,
Siulittaasoq
Siumut

Kristian Jeremiassen
Siumut

Naaja Nathanielsen
Inuit Ataqtigiit

Ruth Heilmann
Siumut

Ane Hansen
Inuit Ataqtigiit